

Antiziganisticka xoljake bezexa

Report 2026:17

The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå) is a government agency that works to reduce crime and increase safety in society. We do this by providing factual information and disseminating knowledge about crime, law enforcement and crime prevention work - primarily for the Government, agencies within the criminal justice system and organisations engaged in crime prevention.

The publication is available as a pdf bra.se. Please send any enquiry about alternative formats to produktion@bra.se. When material is quoted or tables, figures, and diagrams are used, Brå must be stated as the source. Permission of the copyright holder is necessary for reproduction of images, photographs, and illustrations.

This report is a summary of the Swedish report Antiziganistiska hatbrott 2026:17

© Brottsförebyggande rådet 2026

urn:nbn:se:bra-1361

ISSN 1100-6676

Author: Anna Repo, Mariana Dufort, Sara Lehtinen

The Swedish National Council for Crime Prevention, Box 1386, 111 93 Stockholm, Sweden

Tel: +46(0)8 527 58 400, E-mail: registrator@bra.se, www.bra.se

This summary can be downloaded from the Swedish National Council for Crime Prevention's website, www.bra.se/publikationer

Antiziganisticka xoljake bezexa

Summary of report 2026:17 (Romani lovare)

Po skurto

O Brå las jek misia katar o regeringo te kerel jek milno studia pa antiziganisticka xoljake bezexa te bararel o žanglipe taj te zurarel e preventivno buči karing o antiziganismo. O celo la studiasa sas te anel avri jek žanglimasko fundamento savo šaj avel xasnisardo sar žutipe ande preventivno buči karing le antiziganisticka xoljake bezexa. Te pherel o celo la misijako, o Brå kerdas analiza pe le policijake raportura taj le anglune investigaciji save avena lensa, save, pala e statistika katar o Brå pe xoljake bezexa, si pa le antiziganisticka xoljake bezexa katar le berša 2016–2022, taj vi e khetane kidime informacia pe 2024. O Brå vi kerdas intervjuora le romenca taj kaverenca save si aktivni ande pušimata pa le romenge čačimata, pa lenge eksperianci pa o antiziganismo taj le xoljake bezexa, sa po sa 39 individura. Pasha kodo, kerde analiza pe kotora katar le antiziganisticka kommentarura pe internetoske forumura Flashback taj Reddit te šaj keren investigacia pa o darajipe taj e xolji pe digitalni forumura.

O rezultato la studijako phenel pa ruzni falura situaciji save šaj aven antiziganisticka xoljake bezexa taj ande save situaciji kadala kerdjon. De či biris katar kado raporto te des kaj o agor pa o baripe le antiziganisticka xoljake bezexengo.

Verbalno ponjiženje taj diskriminacia si o maj normalno ando materialo katar o Brå.

Verbalni ponjiženja ande forma o darajipe, plotki, kushipe vaj trakaseriji arakhadžon ande pašči dopašh le policijake raportura save si studijime pa le antiziganisticka xoljake bezexa. Paša le antiziganisticka vorbi, sar ekzemplo "tattare", "zigenare" vaj "gypsy", arakhadžon vi kaver rasisticka, misogynisticka taj bimanušikane vorbi. Kasave vorbi arakhadžon vi ando rumusaripe, sar ekzemplo ando klotter vaj naklejki ando narodno miljo. Kana antiziganisticka vorbi phendej maškar o narodo, šaj univar vi arakhadžon čače-extremični tematura, sar ekzemplo nazisticka simbolura.

Vi ande le policijake raportura pa le antiziganisticka xoljake bezexa, taj le intervjuora katar o Brå le manušenca save nakhle xoljake bezexa, si ande le phenimata pa maripe, vi te si von cera. Pasha kodo, arakhadžon vi kaver agresivni vihovanje kaj pšedevšiskim celulime sas karing le socialno pecime EU/EES-medborgara save butivar pindžardej sar rom. Kado si, sar ekzemplo, ke manuš šude dželura pe le pecisarde manuš vaj rugisarde pe lenge dželura.

Le intervjuora sikaven ke o pecisaripe katar o antiziganismo butivar si rušni diskriminacijake kerimata karing le rom vaj manuš save pindžardej sar rom. Le ekzemplura sikaven jekha rigatar diskriminacia savi šaj avel zakonovo bezex, taj kavera

rigatar maj strukturalni formura diskriminacia save na mindig klasifirimej sar xoljake bezexa ando juridicno gindo, vi te si le situlaciji ačarde sa kade ponjižime kodolendar save si e pecime. Normalni formura diskriminaciake si te na aven mekline andre ande thana sar restauranura taj barura, de vi te aven doškerde bifundamentosko pa čoripe ande bolti. De šaj vi avel pa negativno behandlingo ando kontakto le ruzni themeske aktoronca.

Antiziganisticka xoljake bezexa arakhadžon ande maj but miljoura

Katar vi le intervjuora taj le policijake raportura avel avri ke le antiziganisticka xoljake bezexa arakhadžon ande ruzni falura miljoura taj situlaciji. Kado šaj avel ando kheresko miljo, pe narodni thana, ande firmake lokalura taj vi ando kontakto le institucijenca taj kaver themeske aktoronca. E relacia maškar kodo savo kerel o bezex taj le pecisarde šaj anda kodo vi parudžol but. Le manuš save keren o bezex šaj aven somšadura save phenen xoli vaj darajipe, bučara ande bolti taj vaktura. Vi kerdžolpe ke bipindžarde manuš cipin kušimata pe manuš save von gindon ke si rom pe narodni thana. Kana kerdzilas maripe vaj kaver aggressivno vihovanje karing dorosli manuš, o manuš savo kerdas o bezex sas butivar varekon kas o pecisardo manuš či pindžarelas maj anglal.

E relacia maškar o sikadipe taj o pecisaripe

E studia sikavel ke atributura save pindžardej sar romane šaj bararen e rizika te pecij o manuš xoljake bezexa. Jek ekzemplo savo avel palpale ande le intervjuora si le tradicionalni romane gada save maj butivar phiraven le romnja, save vi anda kodo phenelpe pa lende ke maj but pecin sar le romane murš. Vi le socialni pecime EU/EES-medborgara save mangel pe narodovi thana phenelpe pa lende ke maj but pecin e xoljake bezexa sar kaver manuš.

Le šavora maj butivar nakhen maripe

Le šavorengo pecisaripe katar le antiziganisticka xoljake bezexa si sar le doroslo manušengo ande kodo ke le bezexa šaj kerdjon ande but ruzni miljoura taj situlaciji kaj le šavora arakhadžon. Kado si vi pa ruzni situlaciji, katar e verbalni antiziganisticka ponjiženja taj kaj o darajipe taj maripe. Ande le intervjuora vadinij specialno e škola sar jek than kaj le šavora aven ando kontakto le antiziganismosa taj le antiziganisticka xoljake bezexenca o angluno razo, taj kaj o pecisaripe vi univar avel palpale ande forma o mobbning. Le manuš ande le intervjuora phenen vi ke le verbalni ponjiženja univar nakhen ando maripe ande školako miljo, taj but phenen pa o gindo ke e škola či kerdas khanči te ašavel kado falo ponjiženje.

Ande le policijake raportura si pašči sa kade normalno ke o šavoro savo pecisardas si jek šavo sar kaj so si jek šej, de dopaš anda le raportura pa bezexa karing le šave si pa maripe, de karing jek panžto kotor anda le raportura si pa šėja jako pecisarde manuš. Maškar le raportura kaj e pecisardi si šej si maj normalno ke le bezexa kerdjon ande forma verbalno ponjiženje (trakaseriji, darajipe, kušipe).

But ando drom tordžol te kerel pe policijako raporto

E garadi cifra le antiziganisticka xoljake bezexengo šaj avel bari. Ande le intervjuora phenelpe pa o pecisaripe sar vareso so kerdžol butivar taj si ruzno, de si relativnje cera xoljake bezexa antiziganisticka motivonca save e policija registrulil. O materialo katar le intervjuora sikavel ke si but pricinura save bučazin khetanes ke sostar le rom vaj kaver grupi save šaj pecin antiziganisticka xoljake bezexa či den raporto pa pengo pecisaripe kaj e policija. Le maj bare pričnura si e cini biziala ande krisako sistemo generalnje taj ande Policijaki institucia specialnje, e dar katar negativni konsekvenciji taj ke e procesa te raportulis ačardžol sar jek pharipe. But manuš ande le intervjuora phenen pa negativno eksperiancija ando kontakto la policijasa taj phenen pa e briga te na perel len čoro behandlingo sar jek pričina sostar či raportulin zakonovi bezexa.

Jek kaver normalno pričina sostar či raportulin si o ačaripe ke jek raporto vi kade či del khanči. Feri jekh cino kotor anda le studijime policijake raportura pa le antiziganisticka xoljake bezexa aresle ži kaj e krisi. Kado si anda kodo ke le xoljake bezexa butivar si bezexa save pharej te investigulis, taj generalnje či aresen kaj o agor..

Opruč e policija si maj but aktorura pašutne misienca save šon o fokusso pe ruzni formura antiziganismo. Le individuaske šaj avel phares te žanel kaj te boldel pe te del raporto pa o pecisaripe taj če žutipe te ažukarel. Ando pecisaripe katar e diskriminacia šaj unji situlaciji, sar ekzemplo, aven bizakonovo diskriminacia, savi si regulirime ando brottsbalken, taj kavera si pa bezexa karing o diskriminaciako zakono. O jekh falo situlaciako trobuj te del pe raporto kaj e policija, o kaver kaj o Diskrimineringsombudsmannen. Le manuš ande le intervjuora katar o Brå phende ke kado mangel but katar le individura savenge šaj avel phares te arakhen o drom maškar kadala ruzni instituciji. Jekha rigatar kado kerel maj pharo te raportulin taj kerel ke či raportulin pa le situlaciji, taj kavera rigatar kerdžol jek frustracia savi šaj ingerel pe kodo te xasajvel e biziala ande themesko šajipe te firij le romen.

Konsekvenciji katar le xoljake bezexa taj strategiji te kenjebitin o pecisaripe

Katar le intervjuora anda o Brå avel avri ke le konsekvenciji kaj kerdžon anda le antiziganisticka xoljake bezexa parudžon. Kado šaj avel pa neki ačarimaske

konsekvenciji le manuŝeske savo pecisardas, sar ekzemplo ande forma e dar vaj e briga taj te aćarel pes ponjižime vaj ke maj cera mol ande e situlacia. Kado ŝaj vi avel pa konsekvenciji save aven maj palal ande forma o stresu, trauma, psykično nasvalipe, problemo le sojimasa taj avrutnipe. Ande le policijake raportura si vi ekzemplura pa pecisarde manuŝ save line fizično dukhajipe katar o raportulime bezex.

Jek bari tema ande le intervjuora si pa sar o pecisaripe le romengo katar le xoljake bezexa taj antiziganisticka sikajimata ingerel pe kodo ke le rom aćaren pes musajisarde te garaven pengi romani identiteta ande ruzni situlaciji. Le manuŝ ande le intervjuora phenen vi ke ferin pes katar unji thana vaj len kaver droma te ferin pes te na pecin vareso. But phenen ke ferin pes katar e kollektivno-trafika anda e dar te na pecin vareso taj majfeder xasnalin kaver transporto, specialnje te si ke phiravel o manuŝ tradicionalni romane gada vaj paćivake gada. Unji manuŝ ande le intervjuora phenen vi ke mindig phiren ande jekh tosamo bolta, kaj le bućara pindžaren len, te na aven doŝkerde taj te na phiren pala lende le bućara ande bolta.

Sar kaj so o pecisaripe ŝaj kerel ke te aćarel pes maj čores kodo savo pecisardas, vaj ke o čačipe te ŝaj sikaves čiro romano identiteto si tasado, si jasno katar le intervjuora anda o Bră ke but manuŝ vi aktivnje vazden pušimata karing o čoripe save von pecin. Ande kadala situlaciji si butivar pa kodo ke te phenen palpale taj te sikaven e doŝ ando manuŝesko vihovanje. Sa kade phenen le manuŝ ande le intervjuora ke sar reagulij o manuŝ po pecisaripe ŝaj ašel ekcera pe kodo ke sar aćarel pes generalnje o manuŝ taj pe "djeseski forma".

Antiziganisticka xoljake bezexa ŝaj anen specialnje negativni konsekvenciji le romane ŝavorenge. Ande le intervjuora katar o Bră phenelpe sar le romane ŝavora butivar baron jekha darasa savi tordžol po pecisaripe savo von dikhle ke lenge dada taj deja nakhle, savo ŝaj vi avel potverdžime katar le ŝavorengo vlastno pecisaripe. Anda kodo ke le ŝavora si ande jek formativno bararimaski-faza, ŝaj le aćarimaske konsekvenciji katar o pecisaripe anen efektura pe lungo vrama. Le manuŝ ande le intervjuora phenen vi pa ŝavora save či alon o sićaripe e romana ŝibako ande škola anda e dar khatar e diskriminacia taj o pecisaripe, vaj save vi ŝaj ašaven te phiren ande škola katar o pecisaripe, savo del but kaver negativni konsekvenciji.

O čačipe te sikaves čiro identiteto si grožisardo.

Kana o romano identiteto garavel pe taj o sićaripe e romana ŝibako ande škola či aloj pe, o individa, taj maj dur vi e grupa, si ande rizika te xasarel peski ŝib taj peski kultura. Kado kerel jek izolacia kaj o manuŝ či aćarel pes sar jek kotor anda o majoritetosko them, taj vi či birij te trajij pesko trajo pherdo ande peski vlasno grupa.

But manuŝ ande le intervjuora gindon ke e strategia te garavel o manuŝ peski identiteta si musaj te ŝaj avel jekh ŝansa te arakhel o manuŝ buči vaj kher. Kado ingerel pe kodo ke e ŝib vorbij pe maj but maŝkar e familija taj le amala, taj ke le sikajimata la romana identitetake aŝen limitime kaj le privatni cirklura. Kado anel inke maj but negativni konsekvenciji le individaske taj la grupake ande kodo ke naj laŝe patretura save ŝaj birisardov te ŝan napročiv le negativni hiri kaj si karing le rom sar jek grupa.

E evaluacia katar o Brå

Jek zurardo dialogo taj khetanipe maŝkar o civilno narodo taj ruzni instituciji si jek vaŝno fundamento ando maripe karing le antiziganisticka xoljake bezexa. Sa ande jekh vrama vimagalij e preventivno buči karing le antiziganisticka xoljake bezexa vi jek maj buxli buči karing sa le sikajimata le antiziganismoske.

Adjes si but ruzni iniciativura le celosa te marenpe karing o antiziganismo taj le xoljake bezexa, de maj but ŝaj kerelpe. E buči ŝaj, sar ekzemplo, avilov ŝutisardi katar jek zurardi koordinacia le ruzni bučanca taj e formulacia katar phangle indikatorura taj celura save ŝaj mjerin pe, save ŝaj len pe sama taj evalulirinpe. Te ŝaj dikhel pe če funkcionulin le buča, trobun le palaldikhmata te avel ande lende rezultatoske mjerimata save jasno phandenpe karing le ŝutine celura. O antiziganismo taj le antiziganisticka xoljake bezexa trobun vi te aven vasdine specialnje ande le problemaske formulaciji pa, taj le buča karing, le xoljake bezexa save arakhadžon ande ruzni styrdokumentura kaj relevantni instituciji, maŝkar kaver ando krisako sistemo, ke te na avel o puŝipe muklo rigate vaj kerdŝol te na dićol.

Lokalni taj regionalni situlacijake patretura save anen pe avri ande rama pa e preventivno buči ŝaj vi miŝto len andre le antiziganisticka xoljake bezexa sar jek drom te bararen o ŝanglipe pa kado falo bezex. Paŝa kodo, gindojepe ke e ŝkola si jek vaŝno aktoro te marelpe karing le ŝavorengo pecisaripe. Rutinura taj regulura si vaŝni fundamentura te keren sigurno o kvaliteto ande la ŝkolaki buči karing le antiziganisticka xoljake bezexa taj sikajimata.

O rezultato la studijako sikavel ke le raportura pa bezexa save markerinpe sar xoljake bezexa katar e policija si jek bipherdo fundamento te phenelpe pa e karaktera katar le antiziganisticka xoljake bezexa save kerdŝon ando Ŝvedo. Jekha rigatar trobun buča save ŝaj bararen o vola te den raporto maŝkar le manuŝ save pecin antiziganisticka xoljake bezexa, taj kavera rigatar trobuj e policija te avel maj laŝi te markeril le raportura sar xoljake bezexa kaj ŝaj avel jek xoljake bezexesko motivo. O rezultato la studijako sikavel vi karing jek trobusaripe te zuraren e buči savi ŝal akana ande e Policijaki institucia te keren dialogo taj khetanipe le romane grupenca.

Paša e buči ando o krisako sistema, jek nacionalno funkcia la misiasa te kerel koordinacia pa e informacia taj o drom andre kaj ruzni nacionalni taj regionalni žutimaske funkcijiji šaj vi bararel o rodlipe kaj o žutipe, sar vi e vola te den raporto, ando pecisaripe katar vi le antiziganisticka taj vi kaver formura le xoljake bezexengo, de vi o pecisaripe katar kaver sikajimata le rasismoske taj la diskriminaciake. Adjes phenelpe pa le šajimata kaj o žutipe taj o suportu ke si phares te areselpe lende, taj but manuš naj len žanglipe pa če žutipe si.